[illegible]

[illegible]

॥अथछंदश्रारंभः॥श्रीराम॥

[illegible]

[illegible]

श्रीगणेशायनमः ॥ ॐ ॥ मयरसतजभनलगसंमितंभ्रमतिवाङ्मयंजगतियस्य ॥ सजयतिपिं
गलनागः शिवप्रसादाद्विशुद्धमतिः ॥ १ ॥ त्रिगुरुंविद्धिमकारंलघ्वादिसमन्वितंयकाराख्यं ॥ लघुम श्वरं
ध्यमंतुरेफंसकारमंतेगुरूनिबद्धं ॥ २ ॥ लघ्वंत्यंहितकारंजकारमुभयोर्लघुंविजानीयात् ॥ आदिगुरुंच
भकारंनकारमिहपिंगलेत्रिलघुं ॥ ३ ॥ दीर्घंसंयोगपरंतथा [illegible] व्यंजनांतमूष्मांतं ॥ सानुस्वारंचगुरुं
क्वचिदवसानेपिलघ्वंत्यं ॥ ४ ॥ आदिमध्यावसानेषुभरतायांतिलाघवं ॥ भजसागौरवंयांतिमनौतु
गुरुलाघवं ॥ ५ ॥ त्रिविरामंदशवर्णंषण्मात्राभिन्नाचपिंगलःसूत्रं ॥ छंदोवर्गपदार्थप्रत्ययहेतोश्छंदः ॥
स्त्वादौ ॥ ६ ॥ धीश्रीस्त्रीम् ॥ वरासायु ॥ कागुहार् ॥ वसुधास्य ॥ सानेक्षत् ॥ कदासन् ॥ किंवदंते ॥
नहसन् ॥ गन्न् ॥ गंते ॥ भोगिपरः ॥ ह ॥ लौसः ॥ ग्लौ ॥ अष्टौवसवइति ॥ २ ॥ छंदः ॥ गायत्री ॥ दैव्ये

कं ॥ आसुरीपंचदश ॥ प्राजापत्याष्टौ ॥ यजुषांषट् ॥ साम्नांद्विः ॥ ऋचांत्रिः ॥ द्वौद्वौसाम्नांवर्धेत ॥
त्रींस्त्रीनृचां ॥ चतुरश्चतुरःप्राजापत्यायाः ॥ एकैकंशेषे ॥ जह्यादासुरी ॥ तान्युष्णिगनुष्टुब्बृह
तीपंक्तित्रिष्टुब्जगत्यः ॥ तिस्रस्तिस्रः सनाम्न्यएकैकाब्राह्म्यः ॥ प्राग्यजुषामार्च्यइति ॥ ३ ॥ पादः ॥
इयादिपूरणः ॥ गायत्र्यावसवः ॥ जगत्याआदित्याः ॥ विराजोदिशः ॥ त्रिष्टुभोरुद्राः ॥ एकद्वित्रि
चतुष्पादुक्तपादं ॥ आद्यंचतुष्पादृतुभिः ॥ क्वचित्त्रिपादृषिभिः ॥ सापादनिचृत् ॥ षड्सप्तकयो
र्मध्येष्टावतिपादनिचृत् ॥ द्वौनवकौषट्कश्चनागी ॥ विपरीतावाराही ॥ षट्सप्तकाष्टकैर्वर्धमा
ना ॥ विपरीताप्रतिष्ठा ॥ तृतीयंद्विपाज्जागतगायत्राभ्यां ॥ त्रिपात्त्रैष्टुभैः ॥ उष्णिग्गायत्रौजागत
श्च ॥ ककुम्मध्येचेदंत्यः ॥ पुरउष्णिक्पुरः ॥ परोष्णिक्परः ॥ चतुष्पादृषिभिः ॥ अनुष्टुब्गा प

पत्रैः॥ विपात्कचिज्जागताभ्यां च॥ मध्येंते च॥ बृहती जागतस्त्रयश्च गायत्राः॥ पथ्या पूर्वश्चेत्तृतीयः।
न्यंकुसारिणी द्वितीयः॥ स्कंधोग्रीवी क्रौष्टुकेः॥ उरोबृहती यास्कस्य॥ उपरिष्टाद्बृहत्यंते॥ पुरस्ताद्बृह
ती पुरः॥ क्वचिन्नवकाश्चत्वारः॥ वैराजौ गायत्रौ च॥ त्रिभिर्जागतैर्महाबृहती॥ सतोबृहती तांडि
नः॥ पंक्तिर्जागतगायत्रौ च॥ पूर्वौ चेदयुजौ सतः पंक्तिः॥ विपरीतौ च॥ आस्तारपंक्तिः परतः॥
५५॥ प्रस्तारपंक्तिः पुरतः॥ विस्तारपंक्तिरंतः॥ संस्तारपंक्तिर्बहिः॥ अक्षरपंक्तिः पंचकाश्चत्वारः।
द्वावप्यल्पशः॥ पदपंक्तिः पंच॥ चतुष्कषट्कौ त्रयश्च॥ पथ्या पंचभिर्गायत्रैः॥ जगती षड्भिः॥ एकेन त्रि
ष्टुब्ज्योतिष्मती॥ तथा जगती॥ पुरस्ताज्ज्योतिः प्रथमेन॥ मध्येज्योतिर्मध्यमेन॥ उपरिष्टाज्ज्योति
रंत्येन॥ एकस्मिन्पंचके छंदः शंकुमती॥ षट्के ककुम्मती॥ त्रिपादनिष्ठमध्या पिपीलिकमध्या॥

विपरीता यवमध्या॥ ऊनाधिकेनैकेन निचृद्भुरिजौ॥ द्वाभ्यां विराट्स्वराजौ॥ आदितः संदिग्धे
॥६६॥ देवतादिनश्च॥ अग्निः सविता सोमो बृहस्पतिर्मित्रावरुणाविंद्रो विश्वेदेवा देवताः॥ स्वराः
षड्जऋषभगांधारमध्यमपंचमधैवतनिषादाः॥ सितसारंगपिशंगकृष्णनीललोहितगौरा वर्णाः।
आग्निवेश्यकाश्यपगौतमांगिरसभार्गवकौशिकवासिष्ठानि गोत्राणि॥ स्यामान्येतिछंदांसि।
रोचनाभाः कृतयः॥ अनुक्तानां कामतो वर्णा इति॥७॥ चतुःशतमुत्कृतिः॥ चतुरश्चतुर
स्त्यजेदुत्कृतेः॥ तान्यभिसव्याप्य प्रकृतिः॥ प्रकृत्या चोपसर्गा वर्जिनः॥ धृत्यष्टिशक्करीजगत्यः॥
पृथक्पृथक् पूर्वत एतान्येषां॥ द्वितीयं द्वितीयमतिनः॥ अथ लौकिकं॥ आत्रैष्टुभाद्व्यवदार्षं॥
पादश्चतुर्भागः॥ यथावृत्तसमाप्तिर्वा॥ उः समुद्रागणाः॥ गोगंतमध्यादिर्ल्लश्च॥ स्वरा अ

र्धेचार्यार्धे॥अत्रायुङ्ज्॥षष्ठोज्॥न्लौवा॥न्लेचेत्सर्वंद्वितीयादि॥सप्तमःप्रथमादि॥अंत्ये
पंचमः॥ल॥षष्ठश्चल॥त्रिषुगणेषुपादःपथ्याद्येच॥विपुलान्या॥चपलाद्वितीयचतुर्थौम
ध्यजौ॥पूर्वेमुखपूर्वा॥ज[illegible]नपूर्वेतरस्मा॥उभयोर्महाचपला॥आर्यार्धसमागीतिः॥अंत्येनो
पगीतिः॥उत्क्रमेणोद्गीतिः॥अर्धेवसुगणआर्यागीतिः॥वैतालीयंद्विस्वरायुक्पादेयुग्व
सवोंनेलोः॥गोपुच्छंदसिकं॥आपातलिकाभौग्॥शेषेपरेणयुक्साकं॥षड्वामिश्रायु
जि॥पंचमेनपूर्वःसाकंप्राच्यवृत्तिः॥अयुक्तृतीयेनोदीच्यवृत्तिः॥आभ्यांयुगपत्प्रवृ
त्तकं॥अयुक्चारुहासिनी॥[illegible]॥युगपरांतिका॥गंताद्विर्वसवोमात्रासमकं॥ल्नवमः॥
द्वादशश्चवानवासिका॥विश्लोकःपंचमाष्टमौ॥चित्रानवमश्च॥परयुक्तेनोपचित्रा॥

एभिःपादाकुलकं॥गीत्यार्यालः॥शिखाविपर्यस्तार्धा॥जःपूर्वश्चेज्ज्योतिः॥गश्चेत्सौम्या॥चूलि
कैकान्नत्रिंशदेकत्रिंशदंतेग्॥साम्येननसमाद्धांग्लइति॥४॥वृत्तं॥सममर्धसमंविषमंच॥
समंतावत्कृत्वःकृतमर्धसमं॥विषमंच॥राद्यूनं॥ग्लिनिसमाप्ती॥लौगितिप्रमाणी॥विता
नमन्यत्॥पादस्यानुष्टुब्वक्त्रं॥नप्रथमात्स्नौ॥द्वितीयचतुर्थयोरश्च॥वान्यत्॥यच्चतुर्थात्॥
पथ्यायुजोज्॥विपरीतैकीयं॥चपलायुजोन्॥विपुलायुग्लःसप्तमः॥सर्वतःसैतवस्य॥
भ्नौनौच॥भतिपादंचतुर्धापादचतुरूर्ध्वं॥गाचंनजो॥पीडः॥५॥गावादौचेत्प्रत्या
पीडः॥प्रत्यापीडोगावादौच॥प्रथमस्यविपर्यासेमंजरीलवलीअमृतधारा॥उद्गतानामैकत
स्सौस्जौन्सौज्गौभ्नौ[illegible]ग्लौग्सौज्सौज्गौ॥तृतीयस्यसौरभकंनौभ्गौ॥ललितंनौसौ॥

उपस्थितप्रचुपितं प्रथमाद्ये म्सौ ज्भौ गौ स्नौ ज्रौ ग्नौ स्जौ न्जौ यौ ॥ वर्धमानमृती पनौ स्नौ स्सौ ।
शुद्धविराडृषभं तज्राः ॥ अर्धे ॥ उपचित्रकं सौ स्लौ ग्भौ भौ ग् ॥ द्रुतमध्या भौ भौ ग्न्जौ ज्यौ ।
वेगवती सौ स्गौ भौ भौ ग् ॥ भद्रविराट् तजौ गौ म्सौ ज्गौ ग् ॥ केतुमती सौ स्गौ भ्रौ न्गौ ग् ॥
आख्यानकी तौ ज्गौ ग्ज्तौ ज्गौ ग् ॥ विपरीताख्यानकी ज्तौ ज्गौ गतौ ज्गौ ग् ॥ हरिणप्लुता
सौ स्लौ ग्न्भौ भ्रौ ॥ अपरवक्त्रं नौ र्लौ ग्न्जौ ज्रौ ॥ पुष्पिताग्रा नौ र्यौ न्जौ ज्रौ ग् ॥ [illegible] ॥ यवम
तीर्जौ र्जौ ज्रौ ज्गौ ग् ॥ शिखैकोनत्रिंशद्द्वात्रिंशद्गेन ग् ॥ खंजा महत्स्य पुनरिति ॥ [illegible] ॥
यतिर्विच्छेदः ॥ तनुमध्या त्यौ ॥ कुमारललिता ज्सौ ग् ॥ माणवकाक्रीडितकं भ्तौ लौ ॥
चित्रपदा भौ गौ ॥ विद्युन्माला मौ गौ ॥ भुजगशिशुभृता नौ म् ॥ हलमुखी र्नौ स् ॥ शु

द्धविराण्म्सौ ज्गौ ॥ पणवो म्नौ य्गौ ॥ रुक्मवती भ्मौ स्गौ ॥ मयूरसारि र्जौ र्गौ ॥ मत्ता म्भौ स्गौ ॥
उपस्थिता त्जौ ज्गौ ॥ एकरूपं सौ ज्गौ ग् ॥ इन्द्रवज्रा तौ ज्गौ ग् ॥ उपेन्द्रवज्रा ज्तौ ज्गौ ग् ॥ आद्यंता
वुपजातयः ॥ दोधकं भ्भौ भ्गौ ग् ॥ शालिनी म्तौ तौ ग्समुद्रऋषयः ॥ [illegible] वातोर्मी म्भौ तौ ग् ॥
भ्रमरविलसितं म्भौ न्लौ ग् ॥ रथोद्धता र्नौ र्लौ ग् ॥ स्वागता र्नौ भ्गौ ग् ॥ वृन्ता नौ सौ ग् ॥ श्येनी
र्जौ र्लौ ग् ॥ जगती ॥ वंशस्था ज्तौ ज्रौ ॥ इन्द्रवंशा तौ ज्रौ ॥ द्रुतविलंबितं न्भौ भ्रौ ॥ तोटकं सः ॥ पु
टे नौ म्यौ वसुसमुद्राः ॥ जलोद्धतगतिर्ज्सौ ज्सौ रसर्तवः ॥ भुजंगप्रयातं यः ॥ स्रग्विणी रः
प्रमिताक्षरा स्जौ स्सौ ॥ वैश्वदेवी मौ यौ विंद्रियर्षयः ॥ नवमालिनी न्जौ भ्यौ ॥ [illegible] ॥
प्रहर्षिणी म्नौ ज्रौ ग् त्रिकदशकौ ॥ रुचिरा ज्भौ स्जौ ग् समुद्रनवकौ ॥ मत्तमयूरं म्तौ य्सौ ग् ।

असंबाधा म्तौ न्सौ गौ ॥ विंदि ग्रन नवकौ ॥ अपराजिता नौ र्सौ लौ स्वरऋषयः ॥ प्रहरणकलिता
नौ भ्नौ ल्गौ च ॥ वसंततिलका त्भौ जौ गौ ॥ सिंहोन्नता काश्यपस्य ॥ उद्धर्षिणी सैतवस्य ॥ चंद्रा
वर्ता नौ नौ स् ॥ माला र्तु नवकौ चेत् ॥ मणिगुणनिकरो वस्वृषयः ॥ मालिनी नौ म्यौ य् ॥ ऋषभ
गजविलसितं भ्रौ नौ नौ ग् स्वरनवकौ ॥ हरिणी न्सौ म्रौ स्लौ ग् रससमुद्र ऋषयः ॥ पृथ्वी ज्सौ
ज्सौ य्लौ ग् वसुनवकौ ॥ वंशपत्रपतितं भ्रौ न्भौ न्लौ ग् दिगृषयः ॥ मंदाक्रांता म्भौ न्तौ तौ गौ स
मुद्रर्तुस्वराः ॥ शिखरिणी य्मौ न्सौ भ्लौ ग् रुतुरुद्राः ॥ कुसुमितलतावेल्लिता म्तौ न्यौ यावीदृ
षर्तुस्वराः ॥ १८ ॥ शार्दूलविक्रीडितं म्सौ ज्सौ तौ गादित्यऋषयः ॥ सुवदना म्रौ भ्नौ य्भौ ल्गौ
स्वरर्तुऋषिरसाः ॥ ल्गि ति वृत्तं ॥ स्रग्धरा म्रौ भ्नौ यौ यौ त्रिः सप्तकाः ॥ मद्रकं भ्रौ न्रौ न्रौ नो

यू

२

पृथग्लामिश्रा ॥

दिगादित्याः ॥ अश्वललितं न्जौ भ्जौ भ्जौ भ्लौ ग् रुद्रादित्याः ॥ मत्ताक्रीडा म्मौ त्नौ नौ न्लौ ग् वसुपं
चदशकौ ॥ तन्वी भ्तौ न्सौ भौ न्यौ द्विरादित्याः ॥ क्रौंचपदा भ्मौ स्भौ नौ नौ न्गौ तेंद्रियवस्वृषयः ॥
भुजंगविजृंभितं म्मौ त्नौ नौ र्सौ ल्गौ वसुरुद्रऋषयः ॥ अपवाहकौ म्नौ नौ नौ स्गौ नवक तुरसे २
द्रियाणि ॥ दंडको नौ रः ॥ प्रथमश्चंडवृष्टिप्रपातः ॥ अन्यत्र रातमांडव्याभ्यां ॥ शेषः प्रचितकइति
१९ ॥ अत्रानुक्तं गाथा ॥ द्विकौ ग्लौ ॥ मिश्रौ च ॥ वसवः श्रिकाः ॥ ल्र्धे ॥ सेके ग्रा ॥ प्रतिलो
मगुणं द्विर्ल्घ्यं ॥ ततोऽग्ये कं न्यस्यान् ॥ द्विरर्धे ॥ रूपे शून्यं ॥ द्विः शून्ये ॥ तावदर्धे तद्गुणितं ॥ द्वि
र्द्यूनं ॥ तदंतानां ॥ एकोनेऽध्वा ॥ परेपूर्णं परेपूर्णमिति ॥ ॥ श्रेपद्धाद्दशाधीपं चदशाष्टकः
षोडशपादः परोष्णिक् प्रस्तारपंक्तिः विंशति विंशतिरेकविंशतिद्वाविंशतिदिनादिनोष्टौ चतुः

५ शतं षष्ठो । त्रिंशातिर्विंशति युगपर्यांतिका । अयोदशाब्दजं गायत्रो । विंशातिर्विंशति यवमतीनां
चिपतिर्विंशतो विंशतो र्मीमष्टादशाब्दहर्षिणी । विंशातिः शाहं के चिक्रीडितं पंचदशाब्दवृत्तं
सप्तदशाष्टादश ॥ १८ ॥ — ॥ इति छंदः समाप्तः ॥ ॥ श्री कृष्णार्पणमस्तु ॥ श्रीसांबाय ॥
आढल्येइत्युपनामपद्माकरस्येदं पुस्तकं ॥ शाके १७०७ विश्वावसुनाम संवत्सरे
अधिक चैत्रशुभपक्षानरगतमकदिनं इदं पुस्तकं समाप्तं ॥ सांबाय नमः ॥